

Література

1. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств: наказ Міністерства аграрної політики України від 18 травня 2001 р. № 132 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc>
2. Васильков В.Г. Організація сільськогосподарського виробництва [Електронний ресурс] / В.Г. Васильков // Режим доступу: <http://library.if.ua/books/106.html>.
3. Жукова О. Облік виробництва сільськогосподарської продукції / О. Жукова // Бухгалтерія. – 2005. – № 30 (653). – С. 38-43.
4. Сопко В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. — К.: КНЕУ, 2000. — 260 с.

УДК 657.433.012.7

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI

Циганчук В.А. – викладач

Вінницький коледж економіки та підприємництва ТНЕУ

Формування системи ринкових взаємовідносин в Україні зумовлює необхідність реформування українських підприємств. Перехід від падіння до зростання українського виробництва потребує вироблення стратегії післякризового розвитку виробництва, спрямованої на забезпечення глибоких якісних зрушень у системі економічних відносин. Серед пріоритетних напрямків даної стратегії українські фахівці з економічних питань відзначають фінансове оздоровлення підприємств, і, насамперед, подолання затяжної і глибокої кризи неплатежів [3, 15 с.].

Загальні питання організації системи внутрішнього контролю за розрахунками з кредиторами розглядали такі вчені-науковці, як Береза С.Л., Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Гуцаленко Л.В., Дедков Є.П., Джога Р.Т., Добровольська О.В., Завгородній В.П., Кузьмінський А.М., Максимова В.Ф., Нападовська Л.В., Онишук В.М., Усач Б.Ф., Шевчук В.О., Яструбський М.Я. та інші. У працях українських вчених висвітлено ряд питань із організації та впровадження внутрішнього контролю на вітчизняних підприємствах. Так, наприклад, Гуцаленко Л.В., Шадурська Л.І. досліджували організаційні та методичні підходи щодо контролю кредиторської заборгованості на аграрних підприємствах [1]; Белокоз О. розглядає теоретико-методологічні та організаційно-практичні проблеми запровадження внутрішнього аудиту кредиторської заборгованості торговельних підприємств [2].

Облік кредиторської заборгованості є одним з найбільш складних та суперечливих питань, що зумовлено проблемою неплатежів. Як свідчать проведені фахівцями з обліку та аналізу теоретичні та практичні дослідження, питанням організації обліку та контролю кредиторської заборгованості приділялася недостатня увага,

внаслідок чого ускладнюється дотримання основних методичних принципів ведення обліку, спотворюється інформація про фінансовий стан підприємства, стан розрахунків, знижується ефективність прийняття управлінських рішень.

Серед основних недоліків існуючої системи обліку та аналізу кредиторської заборгованості виділяють такі [1, 8 с.]:

а) для прийняття зацікавленими особами адекватних та вчасних рішень щодо існуючої політики управління в процесі антикризового регулювання фінансово-господарського стану істотне значення мають актуальність і якість інформації про стан розрахунків з кредиторами, що формується на базі даних бухгалтерського обліку конкретних суб'єктів господарювання. Однак форма бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості, яку рекомендували нормативно, не враховує специфіки даного пасиву, що зумовлює наявність різних ознак його класифікації і велику кількість методів оцінювання;

б) невирішені проблеми відображення в обліку довгострокової кредиторської заборгованості, оцінки поточної кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги;

в) застосовувати в наших умовах традиційні за кордоном методики аналізу заборгованості не завжди доцільно через відсутність необхідного обсягу вірогідної і доступної інформації щодо розрахунків з кредиторами.

Використання вітчизняних методик не дає змоги однозначно оцінити стан кредиторської заборгованості, а також ступінь його впливу на фінансово-господарський стан підприємств. Зазначені проблеми вказують на необхідність пошуку специфічних засобів аналізу кредиторської заборгованості, спрямованих на отримання інформації

комплексного характеру, достатньої для прийняття рішень щодо глибини кризи неплатежів аналізованого суб'єкту.

Для розв'язання таких питань необхідно вирішити такі завдання:

- дослідити економічну сутність та умови виникнення кредиторської заборгованості в сучасних умовах господарювання, доповнити її класифікацію та обґрунтувати критерії визначення;

- визначити теоретичні і практичні аспекти удосконалення існуючої методики бухгалтерського обліку заборгованості та її рефінансування;

- розробити методичні рекомендації з удосконалення бухгалтерського обліку простроченої заборгованості;

- проаналізувати сучасний стан кредиторської заборгованості виробничих підприємств та розробити рекомендації щодо покращення їх фінансового стану; - розробити рекомендації з впровадження автоматизованої системи бухгалтерського обліку розрахунків з кредиторами.

Теоретичною і методологічною основою для вирішення цих завдань якнай докладніше повинні бути економічна теорія кредиторської заборгованості, законодавчі та нормативні акти, що регламентують платіжно-розрахункові відносини суб'єктів господарювання, методичний та інструктивний матеріали з бухгалтерського обліку, звітності та аналізу, праці вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців із теорії і практики бухгалтерського обліку і аналізу кредиторської заборгованості в умовах антикризового регулювання фінансово-господарського стану, статистичні дані.

Разом з тим, вивчення наукових праць та практика господарської діяльності свідчать про те, що деякі з теоретичних положень відносно трактування розрахунків, заборгованості та

зобов'язань є дискусійними, а ряд важливих аспектів їхньої організації, оцінки та методики обліку потребують удосконалення.

Зобов'язання визначають як можливі майбутні пожертвування економічними вигодами [4, 654с.]. Зобов'язання виникають через існуючі обов'язки підприємства щодо передачі певних активів чи надання послуг іншому підприємству в майбутньому. Як правило, підприємство має кілька видів зобов'язань і значну кількість кредиторів.

Отже, користувачам фінансової звітності необхідно мати можливість визначати величини і типи кредиторської заборгованості із фінансових звітів. Перевірка фінансових звітів незалежними аудиторами є достатнім для того, щоб користувачі були впевнені у тому, що всі зобов'язання та розрахунки з кредиторами належним чином визначені, оцінені та включені до фінансових звітів відповідно до вимог чинного законодавства та П(С) БО.

Щоб задовольняти ці вимоги, кредиторська заборгованість повинна бути визначена та класифікована належним чином. В умовах формування і становлення нових соціально-економічних відносин актуальним є створення ефективного внутрішнього аудиту та вдосконалення його структури.

Аудитор повинен визначити, як впливають на організацію та проведення аудиту використання системи комп'ютерної обробки даних кредиторської заборгованості у господарюючого суб'єкта. При застосуванні підприємством системи комп'ютерної обробки даних аудитор повинен узгодити з керівником можливість залучення незалежного експерта з метою вивчення комп'ютерної системи підприємства, а також способів перевірки з використанням системи комп'ютерної обробки даних кредиторської заборгованості.

Література

1. Гуцаленко Л. В., Шадурська Л. І. Організація контролю дебіторської і кредиторської заборгованості господарюючого суб'єкта // Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. Випуск 5 (20). – Ч. 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2008_5_1/zbirnik_O_FN_5_1_116.pdf.
2. Белокоз О. Внутрішній аудит дебіторської та кредиторської заборгованостей торговельних підприємств / О. Белокоз // Економічний аналіз : зб. наук. праць. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2011. – Вип. 9. – Ч. 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ecan/2011_9_1/pdf/byelokoz.PDF.
3. Сурнина К.С. Усовершенствование учета дебиторской и кредиторской задолженности промышленных предприятий / Автореф. дисс. ... канд. экон. наук (08.06.04 – бухгалтерский учет, анализ и аудит). – Луганск: Восточноукраинский нац. ун-т им. В.Далы. – 19 с.
4. Велш Глен А., Щорт Деніел Г. Основи фінансового обліку: Пер. з англ. О.Мінін, О.Ткач. – К.: Основи, 2015. – 943 с.